

Arkivsak: 18/05009-1

Vilkår for ordinasjon

Sammendrag

Vilkår for ordinasjon til prestedtjeneste i Den norske kirke er nedfelt i § 8 i Tjenesteordning for biskoper. Bispemøtet fastsetter regler som utfyller tjenesteordningens bestemmelser i særlige tilfeller hvor ordinanden ikke er tilsatt i ordnet kirkelig stilling. Gjeldende retningslinjer for ordinasjon ble fastsatt av Bispemøtet i 2007 (BM 15/07), og bør gjennomgås på nytt.

Biskopens beslutning om ordinasjon er suveren og et uttrykk for kirkelig tilsyn. Til hjelp for kandidatens forberedelse, og for å fremme likebehandling og forutsigbarhet av kandidater som søker ordinasjon, utarbeides det en mal for gjennomføring av ordinasjonssamtalen. Malen er ikke uttømmende, men skal gi et tydelig bilde av ordinasjonssamtalens omfang og innhold.

Forslag til vedtak

Bispemøtet har drøftet biskopens praksis ifm beslutning om ordinasjon, og vil utarbeide veiledende retningslinjer for forberedelse og vurdering knyttet til beslutning om ordinasjon, inkludert gjennomføring av ordinasjonssamtalen. På grunnlag av det som fremkom i møtet, tas saken tas opp til behandling på neste bispemøte.

Saksorientering

Bakgrunn

Ordinasjon i Dnk er regulert i Tjenesteordning for biskoper (TOB) § 8. Bare vigslet biskop kan forrette ordinasjon til prestedtjenesten, og det er biskopen som beslutter om ordinasjon, «etter i samtale å ha funnet kandidatene skikket for tjenesten». Den som ordineres må oppfylle kvalifikasjonskravet for tilsetning av prest i Dnk som er fastsatt av Kirkemøtet, i tillegg til å ha fullført Veien til prestedtjeneste, eller et annet ordinasjonsforberedende program. Kandidaten kan kun ordineres hvis det foreligger tilsetning i ordnet kirkelig stilling som krever ordinasjon. Det er allikevel i paragrafens tredje ledd gitt myndighet til Bispemøtet

å fastsette retningslinjer for særlige tilfeller der ordinanden ikke er tilsatt i ordnet kirkelig stilling.

Ordinasjonen har sin forankring i CA V og XIV, og skal sikre menighetene en ordnet forvaltning av ord og sakrament. Det er et særlig ansvar og en særlig forpliktelse som blir gitt fra menigheten og kirken som fellesskap, ved biskopen, til enkeltpersoner som er funnet kvalifisert og skikket. Ordinanden avgir et løfte om forpliktelse overfor Gud og kirken, til en tjeneste som på en særskilt måte er knyttet til kirkens grunnleggende oppdrag og liv. Ordinanden blir bedt for, og Den Hellig Ånd påkalles over ordinanden og hennes/hans tjeneste. Ordinasjonen er en engangshendelse som gjelder livet ut. Samtidig er det viktig å understreke at man ikke ordineres til en generell status som ordinert, men til en spesifikk tjeneste.

Bispemøtet foretok en gjennomgang av retningslinjene for ordinasjon i 2007 (BM 15/07), og fastsatte da følgende retningslinjer:

I.

Som hovedregel forutsetter ordinasjon at ordinanden er tilsatt i fast prestestilling av bispedømmeråd, fellesråd, menighetsråd eller annen offentlig instans, eller at ordinanden er utnevnt til geistlig embetsstilling.

II.

Personer som oppfyller de forskriftsmessige kompetansekravene for tilsetting som menighetsprest, kan likevel ordineres til:

- a. tjeneste som *vikarprest*. Tjenesten skal være av minimum seks måneders varighet. Ordinanden skal i samtale gjøres kjent med og akseptere kirkens forventning om at vedkommende etter vikartjenestens utløp søker fast prestestilling eller på annen måte stiller seg til disposisjon for fortsatt prestetjeneste.
- b. tjeneste som *feltprest* eller liknende. Forkynnelse og sakramentsforvaltning må utgjøre en vesentlig del av arbeidet. Ordinanden skal i samtale gjøres kjent med og akseptere kirkens forventning om at vedkommende søker fast prestestilling eller på annen måte stiller seg til disposisjon for fortsatt prestetjeneste. Arbeidsgiver (Feltprestekorpset) fremmer søknad om ordinasjon med opplysninger om tjenestens art, organisering og arbeidsoppgaver.
- c. prestetjeneste i forbindelse med fast stilling i *organisasjon, institusjon* e. l. utenom det offentlige. Forkynnelse og sakramentsforvaltning må utgjøre en vesentlig del av arbeidet. Tjenesten vil være å betrakte som prestetjeneste i Den norske kirke, og arbeidsgiver må akseptere biskopens rett og plikt til å føre tilsyn med den som ordineres. Arbeidsgiver fremmer søknad om ordinasjon med opplysninger om stillingens art, organisering og arbeidsoppgaver.
- d. prestetjeneste i forbindelse med fast stilling ved *utdanningsinstitusjon*. Forkynnelse og sakramentsforvaltning må utgjøre en vesentlig del av arbeidet. Tjenesten vil være å betrakte som prestetjeneste i Den norske kirke, og arbeidsgiver må akseptere biskopens rett og plikt til å føre tilsyn med den som ordineres. Arbeidsgiver fremmer søknad om ordinasjon med opplysninger om stillingens art, organisering og arbeidsoppgaver.

III.

Unntaksvis kan en person som oppfyller de forskriftsmessige kompetansekravene for tilsetting som menighetsprest, ordineres for å utføre ulønnet prestetjeneste uten at vedkommende er tilsatt i stilling som omtalt under I og II ovenfor. Det skal i slike tilfeller foreligge et særlig behov for supplerende prestetjeneste i et sokn eller prosti, som vedkommendes tjeneste knyttes til. Tjenesten bør ha en tidshorisont på minimum tre år, et avtalt minsteomfang og være av regelmessig karakter. Biskopens forventninger til tjenesten nedfelles i en skriftlig intensjonsavtale med den som ordineres. Biskopen skal se til at slik supplerende prestetjeneste ikke erstatter ordinære prestestillinger eller medfører forsinket utlysning av stillinger.

Før forslaget ble vedtatt ble det bedt om en uttalelse fra prestenes tjenestemannsorganisasjoner. Til møtet forelå en uttalelse fra Presteforeningen, som var positiv til forslaget, med unntak av åpningen som gis for ordinasjon til ulønnet prestedtjeneste.

Punkt I., bør endres (strykes) etter siste komma, ettersom dette ikke lenger er aktuelt. Ellers følger punkt I. og II. §8, tredje ledd i TOB. Unntaket er punkt II.a. som omhandler tjeneste som vikarprest. Her åpnes det for å kunne ordineres til en midlertidig stilling, og dette er bl.a. for å unngå å bruke fullmakt til prestedtjeneste over for lange perioder. Det er uklart i hvilket omfang punkt III. om ordinasjon til ulønnet prestedtjeneste har blitt brukt, og det bør drøftes om dette punktet er nødvendig å ha med i retningslinjene. I en uttalelse understreker Presteforeningen at de fortsatt mener «det ikke bør være adgang til ordinasjon til ulønnet tjeneste. Ordinasjon er til den offentlige tjenesten med ord og sakrament, som etter vår kirkes ordninger er organisert som en lønnet tjeneste». Fagforbundet teOLOgene uttales at de ser det «som svært uheldig om dette blir en ordning. Dette er dessuten å gripe inn i tariffspørsmål som bør holdes utenfor denne diskusjonen».

I gjennomgangen av retningslinjene kan det presiseres når det gjelder ordinasjon i andre tilfeller enn der det foreligger tilsetning i ordnet kirkelig stilling:

- Ordinanden må oppfylle kvalifikasjonskravene for tilsetning av prest i Dnk
- VTP eller annet ordinasjonsforberedende program må være gjennomført
- Tjenesten må ha et langvarig perspektiv. Den må ha et omfang på minst 6 måneders i 100% stilling, og det forutsettes at kandidaten ser for seg en prestedtjeneste av langsiktig karakter.
- Ordinasjonen er til prestedtjeneste. Den som ordineres forutsettes derfor å ha en tjeneste som i vesentlig grad rommer en offentlig tjeneste med ord og sakrament.
- For lærere ved de teologiske utdanningsinstitusjonene, bør stillingen innebære undervisning i praktisk-teologiske fag.
- For tilsatte i kristne organisasjoner vil det være en forutsetning at det er vesentlig for stillingen at den som innehar den er prest, og at organisasjonen er nært tilknyttet Den norske kirke.
- Den som ordineres må være under tilsyn av biskop, uavhengig hvor han/hun er tilsatt.
- Ved tilsetning utenfor Den norske kirke, må ordinasjonen være på grunnlag av et arbeidsforhold, og det er arbeidsgiver som grunngir sitt behov og ønske om at den som er tilsatt/ansatt skal ordineres.

Prestenes tjenestemannsorganisasjoner er blitt bedt om en uttalelse til dette forslaget. Presteforeningen mener til strekpunkt 5 at «praktisk-teologi er integrert i et profesjonsstudium i teologi som i sin helhet er å betrakte som presteutdanning. Presteforeningen mener det er viktig med lærere ved de teologiske utdanningsinstitusjonene som i tillegg til akademiske kvalifikasjoner også har en presteidentitet og kirkelig identitet, og at dette kan bidra til å prege det totale læringsmiljøet for teologistudentene. Innskrenkningen vil også kunne gi et uheldig signal om det fagteologiske arbeidets betydning for prestedtjenesten». Til strekpunkt 6 mener de at «forslaget er for stramt, når kriteriet skal være at «det er vesentlig for stillingen at den som innehar den er prest». Det kan være vesentlig for organisasjonens identitet og tilknytning til Den norske kirke at noen av dens ansatte er prester, uten at det er avgjørende hvilken spesifikk stilling og funksjon i organisasjonen som innehas av ordinerte prester». Fagforbundet teOLOgene slutter seg til Presteforeningens uttalelse, og bemerker i tillegg «til punktet om ordinasjon til ordnasjonsstillinger så tyder mye på at det blir færre og færre prester i disse stillingene. Dette tror vi på lengre sikt kan skape en uheldig konsekvens for rekrutteringen til teologiutdanningen og prestedtjenesten, fordi barn og unge som er engasjert i de kirkelige barne- og ungdomsorganisasjonene presenteres for færre gode presteformer. Derfor mener vi at det vil være uheldig å stille krav om at stillingens karakter må kreve at den skal innehas av en prest».

Ordinasjonssamtalen

Ordinasjonssamtalen er biskopens verktøy for å kunne vurdere om kandidaten er skikket for tjenesten. Beslutning om ordinasjon er utøvelse av kirkelig tilsyn, og ikke enkeltvedtak etter forvaltningsloven. Biskopen er derfor suveren i sin beslutning om ordinasjon, og den kan

ikke påklages. Den har heller ikke det samme krav til begrunnelse som et enkeltvedtak, selv om det er naturlig å begrunne et avslag om ordinasjon. Det er gitt innspill fra MF teologiske høyskole om at dette kan være med på å skape usikkerhet om kandidatenes rettssikkerhet, og dette kan det være viktig å samtale om og være seg bevisst. Fra Presteforeningen er man opptatt av prosedyrene ved avslag på søknad om ordinasjon. De ønsker at det «blir stilt krav om skriftlig begrunnelse for avslaget, med klageadgang. Avslag på søknad om ordinasjon får store yrkesmessige konsekvenser for søkeren. Vi er derfor opptatt av forsvarlig ivaretagelse av søkerne i slike prosesser».

Det må vurderes om biskopen kan være tjent med noe større skriftliggjøring av prosessen, særlig med sikte på søknad om ordinasjon samt biskopens beslutning. At biskopens beslutning gis skriftlig vil særlig være verdifullt når ordinasjon avslås. Ofte vil grunnene som taler i mot ordinasjon være av en slik art at de kan endres. Dersom biskopen forventer økt refleksjon, modenhet, avklaring av teologiske spørsmål m.v., vil man med et skriftlig dokument kunne forholde seg konstruktivt og aktivt til et avslag om ordinasjon, og også påvise utvikling ved en evt senere søknad om ordinasjon. Skriftliggjøring av prosessen vil kunne virke betryggende og kvalitetssikrende både for kandidat og biskop.

Kandidaten kan være kjent av biskopen gjennom VTP-programmet, men dette er ikke alltid tilfelle. Det er derfor viktig at samtalen er preget av tillit, slik at den relativt korte samtalen gir rom for at kandidaten og biskopen kan bli kjent. Forskjellen på O3-samtalen og ordinasjonssamtalen kan på forhånd være uklar, så dette må kommuniseres tydelig. Det bør ikke være for vanskelig å finne tid til samtalen og gudstjenesten, og samtalen bør skje i så god tid før planlagt ordinasjon, slik at det ved behov er mulig for oppfølgingsamtaler.

På forhånd bør kandidaten skrive ned og sende inn sin troshistorie, som kan danne grunnlag for samtalen. Det er viktig at biskopen setter av nok tid, og er fullt og helt til stede i samtalen og viser genuin interesse for kandidaten. Kandidaten trenger å vite at biskopen ønsker ham/henne vel, og at samtalen har et positivt utgangspunkt og mål. Det kan være hensiktsmessig å ta opp prøvingsaspektet ved samtalen helt i begynnelsen, og at biskopen redegjør for hva som kan føre til utsettelse av ordinasjonen. Dette kan ev. også være del av den informasjonen kandidaten får på forhånd. Følgende punkter kan videre være en del av samtalen:

- Livsfortelling – *bakgrunn, livssituasjon, interesser, avkobling osv., utdypning av troshistorien*
- Hva er viktig for deg? – *som menneske, som kristen og som prest*
- Formaningene/løftene i ordinasjonsliturgien – *hvordan ser du deg selv i tjenesten, pastoral selvforståelse*
- Den praktiske hverdagen – *mange oppgaver, samarbeid i menighet med stab og frivillige, presten i det offentlige rom, hvordan leve kristenlivet, møte med forventninger til presten*
- Hva mener du? – *kirkesyn, dåp, liturgi, kollegasamarbeid osv., standpunkt som kan bli utfordrende, hvordan møte uenighet, krevende spørsmål*
- Hva gleder du deg til? Hva tror du kan bli vanskelig? – *kan berøre ulike oppgaver i tjenesten, trosmessige utfordringer, teologiske problemstillinger, holdbarhet/utholdenhet i tjenesten*
- Biskopens tilsyn – *gjensidige forventninger*
- Hva kan du gjøre om ting blir vanskelig? – *utfordrende arbeidsforhold, konflikter, utbrenthet, trosutfordringer osv., hvordan koble av og lade, hvordan få påfyll i troslivet, hvor kan du gå for å få hjelp.*
- Ordinasjonen – *gjennomgang av ordinasjonsliturgien*
- Praktisk om selve ordinasjonsdagen – *hvem ønsker kandidaten å ha med som forbedere, salmeønsker, hvem gjør hva i nattverdsliturgien osv.*
- Anskaffelse av alba og stola, og ev. annen praktisk informasjon.

Malen for samtalen gjøres kjent for kandidaten på forhånd, slik at hun/han skal få et bilde av ordinasjonssamtalens omfang og innhold.